

Някои източници на полезна информация:

Министерство на земеделието и горите	www.mzgar.government.bg
Министерство на околната среда и водите	www.moew.government.bg
Министерство на здравеопазването	www.mh.government.bg
Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация"	www.nab-bas.bg
Българска национална асоциация на потребителите	bnar.org
Българска асоциация на хранителната и питейна индустрия	www.bafdi.com
Агробиоинститут	abi.bg
Български биотехнологичен информационен център	www.bgbic.abi.bg
Регионално движение "Еко-югозапад"	ecosw.dir.bg
Агенция "Митници"	www.customs.government.bg

За проекта:

Проектът "Информирано гражданско общество - генетично модифицирани организми (ГМО) и защита на потребителите" има национален обхват, продължителност 12 месеца и се изпълнява съвместно с Българската асоциация на хранителната и питейната индустрия с подкрепата на Федерацията на потребителите в България и Агробиоинститут. Координира се от фондация "Приложни изследвания и комуникации" и се финансира по програма PHARE "Развитие на гражданското общество 2002". Целта на проекта е да информира потребителите и да активизира упражняването на правата им чрез осигуряване на информация и просвета за генетично модифицираните и биологичните храни.

Допълнителна информация за проекта можете да намерите на:

www.bgrazvitie.net/bg/gmo

Настоящият документ е създаден с финансовата помощ на Европейския съюз. За съдържанието на документа е отговорна единствено и само фондация "Приложни изследвания и комуникации" и при никакви обстоятелства то не може да се счита за отразяващо позицията на Европейския съюз.

ARC FUND
ФОНДАЦИЯ "ПРИЛОЖНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И КОМУНИКАЦИИ"

ЕВРОПЕЙСКИ
ИНОВАЦИОНЕН ЦЕНТЪР
ЕИЦ - БЪЛГАРИЯ

Фондация "Приложни изследвания и комуникации"
София 1113, ул. Александър Жендов 5
www.arcfund.net

Европейски иновационен център
София 1000, Гурко 6
тел.: (02) 986 7557, факс: (02) 980 833
www.irc.bg

НОВИТЕ ХРАНИ

или какво трябва да знаем,
за да направим своя
информиран избор

Какво представляват генетично модифицираните храни

Генетично модифицираните храни (ГМ храни) се получават от или съдържат генетично модифицирани организми (ГМО). ГМО могат да бъдат микроорганизми, растения или животни, чиято наследствена информация е изменена чрез генетично инженерна технология (нарича се още съвременна биотехнология или рекомбинантна ДНК-технология). По своята същност тази технология представлява прехвърляне на точно определени гени от един организъм в друг, като двата организма може да не са от един и същи биологичен вид (напр. гени от бактерии в растения, от растения в животни или обратно). Като резултат се получават организми с нови качества, които в част от случаите не могат да бъдат получени чрез естествено размножаване или стандартните техники на селекция. Генетичната модификация се използва в земеделието главно за създаване на устойчиви на болести, неприятели и на хербициди растения, както и за подобряване на вкусовете и хранителните качества на продуктите. ГМ храните се подлагат на строг контрол по отношение на тяхната безопасност, затова преди да се пуснат на пазара, се извършва оценка на риска за здравето на хората и околната среда.

ГМ храни се контролират от Министерството на здравеопазването чрез Регионалните инспекции за опазване и контрол на общественото здраве.

В по-общ план дейностите с ГМО се контролират от:

- Министерът на околната среда и водите и министърът на земеделието и горите провеждат държавната политика в областта на ГМО и координират дейността на контролните органи, свързани с прилагането на закона за ГМО.
- Министерът на околната среда и водите издава, изменя и отнема разрешения за работа с ГМО в контролирани условия и освобождаване на ГМО в околната среда.
- Министерът на земеделието и горите издава, изменя и отнема разрешения за предлагане на пазара на ГМО или комбинация от ГМО като продукти или съставка на продукти; организира обществените обсъждания за предлагане на ГМО на пазара.
- Министерството на околната среда и водите чрез Изпълнителната агенция по околната среда и Регионалните инспекции по околната среда и водите осъществява кон-

трол върху освобождаването на ГМО в околната среда с оглед нейното опазване.

- Министерството на земеделието и горите осъществява контрол чрез Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол, Националната служба за растителна защита, Националната ветеринарномедицинска служба, Националната служба по зърното, Изпълнителната агенция по лозата и виното, Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури, Националното управление по горите и Изпълнителната агенция по селекция в животновъдството.
- Агенция "Митници" осъществява контрол при внос, износ и транзит на ГМО съгласно чл. 65, ал. 3 от Закона за митниците.

Етикетиране при ГМ храни

Тъй като на външен вид ГМ храните не могат да бъдат различени от останалите, се използват специални тестове за тяхното удостоверяване. Ето защо в страните от Европейския съюз и у нас беше въведено задължителното означаване върху етикетите на пълна и изчерпателна информация за съдържанието на храните и техния произход, в т.ч. дали са генетично модифицирани храни. Като такива се означават всички храни, състоящи се от или съдържащи повече от 0.5 %* генетично модифициран материал.

* Следи от ГМО е възможно да се появят в конвенционалните храни/фуражи по време на култивирането, събирането на реколтата, транспорта или преработката. За целта е въведено минимално допустимо съдържание, за което не се прилага етикетиране. Наличието на ГМ материал в конвенционалните храни не налага етикетиране, когато е в количества под 0,5 % и е доказано, че е случайно и технически неизбежно.

Главната причина за етикетирането е правото на потребителите да бъдат информирани какво купуват и по този начин да направят своя избор в съответствие с предпочитанията си.

Етикетът трябва да посочва, че "Този продукт съдържа генетично модифициран организъм" или "произведен от генетично модифициран (името на организма)".

Какво представляват биологичните храни

Биологичен хранителен продукт (биологична храна) е продукт, отгледан и/или преработен без използване на синтетични химикали от какъвто и да е вид, в това число: торове, пестициди, растежни регулатори, антибиотици, хормони, изкуствени оцветители и хранителни добавки, помощни вещества при преработката, както и генетично модифицирани организми и продуктите от тях. Производството на биологичния продукт се извършва съгласно изискванията на специфични стандарти и е обект на контрол от независими сертифициращи органи.

Как се контролират биологичните храни

Съгласно българската законова уредба, контролът и сертифицирането на биологичната продукция в нашата страна са поверени на юридически лица, акредитирани от Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация" и получили разрешение от Министъра на земеделието и горите*.

* Наредба № 22/04.07.2001 г. за биологично производство на растения, растителни продукти и храни от растителен произход и неговото означаване върху тях (обн., ДВ 68/3.8.2001 г.; Наредба 35/ 03.08.2001 г. за биологично производство на животни, животински продукти и храни от животински произход и неговото означаване върху тях (обн., ДВ 80/18.9.2001 г.

Наредбите за биологично производство отреждат на Министерство на земеделието и горите ролята на компетентна власт, която има задължението да прилага законодателството в областта на биологичното земеделие.

В момента в страната има само един одобрен национален сертифициращ орган "SGS - България". Информация за акредитираните лаборатории за изследвания на биологични продукти и храни може да се намери на интернет страницата на Изпълнителната агенция "Българска служба за акредитация".

Етикетиране при биологичните храни

Всеки производител или вносител на земеделски продукти и храни, произведени по биологичен начин, е длъжен да информира за дейността си одобрен контролен орган с цел регистрация и контрол. Земеделски продукти и храни, произведени по биологичен начин и получили съответната сертификация, могат да се означават с национален знак за биологично производство.

Българският знак за биологичен продукт

Знакът за биологичен продукт в ЕС